

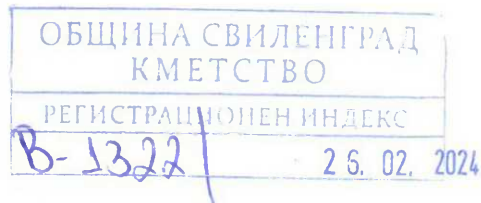
ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ СВИЛЕНГРАД

гр.Свиленград, бул. "България" 150, тел: 0379 / 71097,

e-mail: muzeis@abv.bg

Изх. № 05/20.02.2024 г.

До арх. Анастас Карчев
Кмет на
Община Свиленград
Бул. «България» № 32

Относно: Становище на експертите на Исторически музей Свиленград по съдържанието и обхвата на оценката по доклада за ЕО за изменение на ОУП на община Свиленград.

Уважаеми Арх. Карчев,

Във връзка с Ваше писмо № 743/30.01.2024 г. внасям следните уточнения:

1. Броят на военните паметници на територията на Община Свиленград е **26**, (24 бяха през 2017 г.) съгласно Регистъра на военните паметници в Областна администрация – Хасково. Единият екземпляр от този регистър, придружен и с ел.носител на информацията, е предаден на Областна администрация - Хасково, а вторият - се пази в Исторически музей - Свиленград. През 2022 г. е вписан вероятно и издигнатият в центъра на с. Сива река Паметник на загиналите във войните, всъщност той се явява № 26 на територията на община Свиленград. Прилагам Регистър/списък/ на регистрираните военни паметници на територията на община Свиленград.

2. В автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България“ не са включени 4 археологически обекта (от № 10005087-10005090). Получената от НИНКН информация е от 2017 г. и не е обновена до 2024 г. За жалост, в Исторически музей Свиленград не разполагаме с екземпляр от регистрационните карти на археологическите обекти на територията на общината ни след 2017 г., т.е. след получената официална информация от Вас. Единствено археолог от РИМ – Хасково отговаряше и разполагаше с информацията, но заради дълго боледуване доведе и до смъртта му, тази информация остава пенанесена. Все още на негово място няма назначен експерт-археолог в РИМ Хасково. Изпращам електронно информация за тези 4 обекта на ст. експерт „Архитектура и строителство“ Венета Станкова.

3. Съгласно чл. 146, ал. 3 от ЗКН археологическите обекти имат статут на недвижи

ма културна ценност с национално значение. Но пак поради гореспоменатите причини, не са регистрирани долмените край с. Левка. Въпреки това през 2022 г. екипът на ИМ Свиленград със съдействието на ОПУ – Хасково(АПИ) изработи и постави указателни и информационна табели на обекта.

4. В местността „Биргото“, в землището на с. Щит, общ. Свиленград археологически недвижими културни ценности (АНКЦ) с национално значение не са регистрирани в Националния документален архив (НДА) на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) и АИС Археологическа карта на България (АКБ). Независимо от усилията ни и този обект бе отлаган във времето. Затова допълнително прилагам подготвена от ИМ Свиленград информация за обект.

5. Обекти в землището на с. Щит има още, заради граничното си местоположение територията на община Свиленград до 1989 г. не е проучвана, макар според исторически сведения да имаме богато културно-историческо наследство.

В местността „Манастира“, около 2 км северозападно от с. Щит, общ. Свиленград, обл. Хасково, се намира светилище от ранната желязна епоха (XII-VI в. пр. Хр.), върху което е била разположена средновековна църква от XI век. Обектите са датирани още през 2004 г. от покойния вече Ирко Петров, тогава главен уредник в отдел „Археология“ към РИМ - гр. Хасково. Не са регистрирани в АИС „АКБ“ и от следващия гл.уредник, също покойник, както и към настоящия момент.

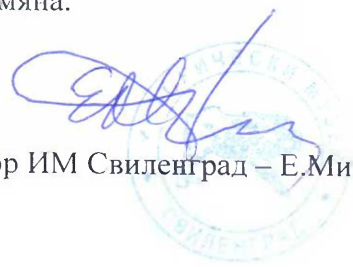
След завладяването на с. Щит от османците, селището е преименувано на Юскюдар. То е част от вакъфа на Синан паша, който изгражда джамия и хамам (баня) в селото. Архитектурни останки от банята са запазени до ден днешен. Намират се между селата Щит и Пашово. По данни от османски документи са датирани в периода края на XV в. До този момент обектът не е регистриран в АКБ.

По реда на чл. 146 ал. 3 от ЗКН изброените обекти имат статут на НКЦ и нерегистрирането им в АКБ е предпоставка за иманярски набези и разрушаване, което безвъзвратно би унищожило тяхната структура. С цел да бъдат спасени тези недвижими културни ценности и оценка на тяхната научна и културна стойност смятам, че е необходимо да бъдат отбелязани в ОУП на община Свиленград, ако попадат в обхвата на тази част от ОУП, която търпи промяна.

20.02.2024 г.

С уважение:

Директор ИМ Свиленград – Е.Митева

Регистър на военните паметници в община Свиленград

(01.09.2017 г.)

№	Дата на откриване	Местоположение	На кого е посветен	Забележка
1	01.01.1969 г.	с. Райкова могила паметник	На загинали жители от с. Райкова могила, участници във Втората световна война (1944-1945)	
2	01.01.1956 г.	с. Райкова могила паметна плоча	На загинали жители от с. Райкова могила, участници в Балканската война (1912-1913) и Първата световна война (1914-1918)	
3	01.09.2003 г. - обновен	гр. Свиленград на пл. "5-и октомври"	На загинали жители от община Свиленград, участници в Балканската война (1912-1913); Първата световна война (1914-1918) и Втората световна война (1940-1945)	
4	05.10.1985 г.	гр. Свиленград в парк "Романтика"	На поручик Христо Топракчиев	
5	01.01.1968 г.	с. Студена	На загинали жители от с. Студена, участници във Втората световна война (1944-1945)	
6	01.01.1968 г.	с. Дервишка могила в старото кметство	Паметна плоча на жители от с. Дервишка могила, загинали във Втората световна война (1944-1945)	
7		с. Момково военен гроб	На загинал от с. Момково във Втората световна война (1944-1945)	
8	09.09.1969 г.	с. Сладун паметник - в центъра на селото	На загиналите от с. Сладун в Балканската война (1912-1913) и Втората световна война (1940-1945)	
9	(14.05.1988 г. -стар) 27.11.2009-нов	с. Пъстрогор в центъра на селото	На загинали жители от с. Пъстрогор, участници в Първата(1914-1918) и Втората световни войни (1944-1945)	2009 г.
10	09.05.1995 г.	с. Мезек в центъра на селото	На загиналите от с. Мезек във войните, в Междусъюзническата война (1913); Първата световна война (1914-1918) и Втората световна война (1940-1945)	
11	01.01.1949 г.	с. Младиново	На загинали жители от с.	

			Младиново, участници в Първата (1915-1918) и Втората световни войни (1940-1945)	
12		с. Генералово в центъра на селото	На загинали жители от с. Генералово, участници във Втората световна война (1944-1945)	
13		с. Генералово паметник в центъра на селото	На загиналите през 1948 г. граничари от застава „Иван Миладинов“	
14	01.01.1985 г.	с. Чернодъб паметник	На загинали жители от с. Чернодъб, участници в Първата (1914-1918) и Втората световни войни (1940-1945)	
15		с. Капитан Андреево в центъра на селото	Паметник на капитан Никола Андреев (1876-1912), загинал в Балканската война	
16	01.01.1986 г.	с. Щит паметник	На Милчо Димитров Тодоров, жител на с. Щит, загинал във Втората световна война (1944-1945)	
17		гр. Свиленград, „Лъв чешма“	Мемориал на граничната слава, който увековечава сражение на държавната граница от 24.02.1972 г., завършило без жертви	Приет в регистъра: 27.06.2014 г.- на заседание на Обл. комисия
18	Около 1953 г.	В землището на с. Мезек, близо до Българо-гръцката граница в участъка между пирамиди 344-345.	Лобно място на граничаря Георги Пирдопски, който загива на границата след престрелка с нарушители на 03.09.1951 г.	Приет в регистъра: 27.06.2014 г.- на заседание на Обл. комисия
19		В двора на бившата застава - с. Мезек, до Тракийската гробница	На граничаря Георги Пирдопски (1928-1951)	Приет в регистъра: 27.06.2014 г.- на заседание на Обл. комисия
20	05.10.2008 г.	Гр. Свиленград, в парк „Романтика“	На загиналите при обсадата и шурма на Одринската крепост 1986 български войници през 1913 г. (23-26 март 1913 г.)	Вписан в регистъра-2009 г.
21		В местността „Малките ливади“ Паметник –лобно място	Първото бойно летище в местността „Малките ливади“ край Свиленград и гибелта на летеца поручик Христо Топракчиев-лобно място.	
22	1912 г.	Военен гроб в	На гибелта на кап. Н.Андреев,	Вписан в

		двора на ЦДГ "Радост"	геройски загинал по време на Балканската война- 1912 г.	регистъра- 2009 г.
23	1912 г.	Военен гроб в двора на ЦДГ "Радост"	На гибелта на поручик Христо Топракчиев, първата жертва на Българската авиация, по време на Балканската война 1912-1913 г.	Вписан в регистъра – 2009 г.
24	5.X.2017 г.	Свиленград, до Стария мост над р.Марица, в зелената площ пред общинската библиотека,	Ген.Никола Иванов	Приет в регистъра: 21.02.2018г.- на заседание на Обл. К-ия
25	Изграден- 2018 г.	С.Студена, община Свиленград	Паметник на загиналите във войните	В процес на регистрация; Изграден по ПМС

26 Изграден с Сива
2023г. речка паметник на
загиналите във
войните

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10005087

Местоположение

Населено място: с. Мезек

Местност: южно от яз. Боаза

Локализация

3.8 км ЗСЗ от църквата на с. Мезек

Вид и хронология

Единична могила от късножелязната епоха

Особености

Могилата е издигната върху естествена кулминация. Насипът е от местна пясъчлива пръст. Поради особеностите на терена височината на съоръжението от различните посоки е различна - от И - 3 м, от З - 5 м, от С - 7-8 м, диаметърът е ок. 30 м. На билото са установени четири иманярски изкопи: 1. т-образен с размери: 2.3x1 м, дълб. - 0.8 м; 2. правоъгълен с размери: 2.2x0.8 м, дълб. - 1.6 м; 3. правоъгълен с размери: 3.2x2м, дълб. 1.3 м; 4. с неправилна форма с размери: 2x2 м дълб. - 0.5 м. На дъното на изкоп 3 личи струпване от средно големи ломени камъни.

История на проучването

Издирване на археологически обекти от екип с ръководител Г. Нехризов, 17.05.2017 г.

Опазване

Статут: Обявен ПК с национално значение съгл. Чл. 146, ал. 3 от ЗКН. Режим А

Изготвил

Вероника Генчева, 02.03.2018 г.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10005089

Местоположение

Населено място: с. Мезек

Местност: Пирневи ниви

Локализация

3.8 км ЗСЗ от църквата на с. Мезек

Вид и хронология

Обект с неопределена функция

Особености

В иманярски изкопи на билото и по склона на слабо изявена кулминация бяха открити няколко керамични фрагменти с обща дата желязна епоха. На терена не личат следи от археологически структури.

История на проучването

Издирване на археологически обекти от екип с ръководител Г. Нехризов, 17.05.2017 г.

Опазване

Статут: Обявен за ПК с национално значение съгл. Чл. 146, ал. 3 от ЗКН. Режим А

Изготвил

Вероника Генчева, 02.03.2018

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 10005090

Местоположение

Населено място: с. Мезек

Локализация

3.6 км западно от църквата на с. Мезек

Вид и хронология

Обект с неопределена функция - късножелязна епоха

Особености

При огледа по източния склон на изявената кулминация бяха открити няколко фрагменти от работени на колело керамични съдове. На терена не личат следи от археологически структури.

История на проучването

Издирване на археологически обекти от екип с ръководител Г. Нехризов, 17.05.2017 г.

Опазване

Статут: Обявен за ПК с национално значение съгл. Чл. 146, ал. 3 от ЗКН. Режим А

Изготвил

Вероника Генчева, 02.03.2018

Списък на обектите обявени за ПК с национално значение:

1. Куполна гробница края на IV в. пр. с. Мезек (1590097).
2. Селище и крепост Неутзикон Ранна желязна епоха, Средновековие при с. Мезек (1590098).
3. Надгробна могила края на V в. пр. Хр., местност: Ени джумала. С Мезек (1590099).
4. Надгробна могила края на V в. пр. Хр. местност: Каук дере. С. Мезек (15900100).
5. Надгробна могила и гроб в околногомилното пространство, IV в. пр. Хр. местност: Милкова могила. С. Мезек (15900101).
6. Надгробна могила VI- IV в. пр. Хр. местност:Трите могили, Средната могила. С. Мезек (15900102).
7. Единичен гроб IV в. пр. Хр. местност: Червената пръст. С. Мезек (15900103).
8. Надгробна могила IV в. пр. Хр. местност:Капините. С. Мезек (15900104).
9. Надгробна могила IV в. пр. Хр. Местност:Капините. С. Мезек (15900105).
10. Надгробна могила със зидана гробница IV в. пр. Хр. Местност: Трите могили, Западната могила. С. Мезек (15900106).
11. Единична постройка Късна античност. С. Мезек (10002362).
12. Ямно светилище Ранна бронзова епоха, Желязна епоха, Ранно Средновековие . местност: Брантите, гр. Свиленград (10000005).
13. Селищна могила, Римска пътна станция Бурденис Неолит, Халколит, Ранна бронзова епоха, Римска епоха, Късна античност, Средновековие . гр. Свиленград (10001686).
14. Могилен некропол Римска епоха . гр. Свиленград (10001669).
15. Надгробна могила Късна желязна епоха. С. Сива Река (10000558).
16. Селище Ранна желязна епоха. Местност: кючук баир. С. Капитан Андреево (10000744).
17. Праисторическо селище Неолит, Халколит.местност Хауза; С. Капитан Андреево (10000745).
18. Селище, ямен комплекс Бронзова епоха, Ранна желязна епоха, Късна античност. Местност: Куш тепе, Капитан-Андреево (10000746).
19. Селище Ранен Неолит, местност: Малкия чифлик, Капитан-Андреево (10001740).
20. Каменен кр, местност: Куртовите камъни, село Костур (10002672).
21. Каменен кръг, местност: Каракачанския гроб, село Костур (10002675).
22. Изсичане в скала, местност: Куртовите камъни, село Костур (10002679).
23. Изсичане в скала, местност: Куртовите камъни, село Костур (10002680).
24. Скална църква Средновековие, местност: Дикили кая, село Маточина (1003047).
25. Крепост Букелон Късна античност, Средновековие, местност: Калето, село Маточина (10003749).
26. Скална църква Средновековие, местност: Айпандо, село Михалич (10003048).
27. Селище и Крепост Късна античност, Средновековие, село Левка (10003751)
28. Обект с неопределена функция Ранна желязна епоха, село Левка (10003750).
29. Единична могила от късножелязната епоха, местност: южно от яз. Боаза, село Мезек (10005087).
30. Обект с неопределена функция, местност: Пирневи ниви, с. Мезек (10005089)
31. Обект с неопределена функция - късножелязна епоха, село Сива река и Мезек. (10005090).
32. Обект с неопределена функция. Ранна бронзова епоха, м. Лонгозлука село Капитан Андреево (10006883).
33. Обект с неопределена функция. Неопределима хронология. с. Костур. (100002681).

Свиленград	1. Ямно светилище Ранна бронзова епоха, Желязна епоха, Ранно Средновековие . местност: Брантиите, гр. Свиленград (10000005). 2. Селищна могила. Римска пътна станция Бурденис Неолит, Халколит, Ранна бронзова епоха, Римска епоха, Късна античност, Средновековие . гр. Свиленград (10001686). 3. Могилен некропол Римска епоха . гр. Свиленград (10001669).
Мезек	1. Куполна гробница края на IV в. при с. Мезек (1590097). 2. Селище и крепост Неутзикон Ранна желязна епоха, Средновековие при с. Мезек (1590098). 3. Надгробна могила края на V в. пр. Хр., местност: Ени джумала. С. Мезек (1590099). 4. Надгробна могила края на V в. пр. Хр. местност: Каук дере. С. Мезек (15900100). 5. Надгробна могила и гроб в околномогилното пространство, IV в. пр. Хр. местност: Милкова могила. С. Мезек (15900101). 6. Надгробна могила VI- IV в. пр. Хр. местност:Трите могили, Средната могила. С. Мезек (15900102). 7. Единичен гроб IV в. пр. Хр. местност: Червената пръст. С. Мезек (15900103). 8. Надгробна могила IV в. пр. Хр. местност:Капините. С. Мезек (15900104). 9. Надгробна могила IV в. пр. Хр. Местност:Капините. С. Мезек (15900105). 10. Надгробна могила със зидана гробница IV в. пр. Хр. Местност: Трите могили, Западната могила. С. Мезек (15900106). 11. Единична постройка Късна античност. С. Мезек (10002362). 12. Единична могила от късножелязната епоха, местност: южно от яз. Боаза, село Мезек (10005087). 13. Обект с неопределена функция, местност: Пирневи ниви, с. Мезек (10005089).
Сива река	1. Надгробна могила Късна желязна епоха. С. Сива Река (10000558). 2. Обект с неопределена функция - късножелязна епоха, село Сива река и Мезек. (10005090).
Капитан Андреево	1. Селище Ранна желязна епоха. Местност: кючук баир. С. Капитан Андреево (10000744). 2. Праисторическо селище Неолит, Халколит.местност Хауза; С. Капитан Андреево (10000745). 3. Селище, ямен комплекс Бронзова епоха, Ранна желязна епоха, Късна античност. Местност: Куш тепе, Капитан-Андреево (10000746). 4. Селище Ранен Неолит, местност: Малкия чифлик, Капитан-Андреево (10001740). 5. Обект с неопределена функция. Ранна бронзова епоха, м. Лонгозлука село Капитан Андреево (10006883).
Костур	1. Каменен кр, местност: Куртовите камъни, село Костур (10002672). 2. Каменен кръг, местност: Каракачанския гроб, село Костур (10002675). 3. Изсичане в скала, местност: Куртовите камъни, село Костур (10002679). 4. Изсичане в скала, местност: Куртовите камъни, село Костур (10002680).

КРЕПОСТ „СКУТАРИОН“ – С. ЩИТ

I. Късноантична и средновековна крепост „Скутарион“ е разположена в м. „Биргото“ върху издигната тераса в югоизточния край на с. Щит. Тя е с предполагаеми координати: 249 m GPS: 41°49'26" С.Ш. и 26°22'01" И.Д. I и е достъпна от запад и север. На няколко места от западния край има запазени значителни останки от висок и дебел зид, граден от ломени камъни, споени с бял хоросан. Вътре в югозападната страна на крепостта личат основите на помещения. По повърхността се намира римска (II-IV в.) и средновековна (IX-XII в.) керамика. До началото на XXI в. върху крепостта е функционирала гранична застава, която частично е нарушила нейната структура. Споменатата крепост се идентифицира от някои изследователи с известния от писмените извори епископски център Скутарион. За съжаление този обект все още не е регистриран в АИС „АКБ“ и ИДА на НИНКН, и съгласно чл. 146, ал. 3 от ЗКН има статут на недвижима културна ценност с национално значение. Непосредствено северно от крепостта има данни за основи на църква, попадаща в м. „Бунарча“, край съседното Бърз Дере. Църквата е градена от квадратни тухли и бял хоросан.

Информация за крепостта и района около нея е известна от няколко научни публикации: **Иречек, К.** Пътувания по България (ред. Евлоги Бужашки и Велизар Велков). София, 1974 г., с. 758 – 759; **Велков, Ив.** Стари селища и градища южно от Сакар-планина. Материали за Археологическата карта на България. – Годишник на Народния музей, кн. V (1926 – 1931). София, 1933, с. 180; **Аладжов, Д.** Прочути, забравени, неизвестни крепости от Хасковския край. Хасково, 2001, с. 106.